

**BYRÅDSAVDELING FOR FINANS, KONKURRANSE OG
EIERSKAP**

Bergen Rådhus
Postboks 7700, 5020 Bergen
Sentralbord 05556
Telefaks 55 56 69 15
finans@bergen.kommune.no
www.bergen.kommune.no

Det Kongelige justis- og politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		201103312-28 BJOL	SARK-03	8. august 2011

Høringsuttalelse til gjennomføring av Europaparlaments- og rådsdirektiv av 16. februar 2011 om kamp mot forsinket betaling i handelsforhold.

Det vises til høringsnotat utsendt per e-post 9. mai 2011 vedr ovenstående. Byrådet i Bergen har i møte 28.06.11 behandlet sette høringsnotatet og fattet slikt vedtak:

1. Bergen kommune vil gi uttrykk for at:
 - a. En er tilfreds med at forslaget fra Kommissjonens side om at fordringshaver skal ha rett til en kompensasjon på 5 % av kravet ved forsinket betaling fra det offentlige, ikke er videreført i det vedtatte direktiv
 - b. En er tilfreds med at det i direktivet, i forslaget til ny lovtekst og i høringsnotatet foretas presiseringer i form klare av definisjoner knyttet til en rekke av de aktuelle forhold som skal reguleres på dette området.
 - c. I utkastet til lov legges det til grunn at minimumskompensasjonen til fordringshaver ved forsinket betaling – 40 euro, forfaller til betaling uten at det er nødvendig å fremme en purrig fra fordringshavers side. På dette området savner en imidlertid en nærmere presisering f eks i form av en forskrift av hvordan skyldner skal forholde seg i slike situasjoner.
 - d. Offentlig sektor foretar i det alt vesentlige sine anskaffelser i norske kroner. Å etablere en "fast" omregning av 40 euro til norske kroner f eks i en forskrift vil kunne lette offentlig forvaltnings arbeid på dette området.
2. Med utgangspunkt i det vedtatte direktiv vil Bergen kommune sette i gang et arbeid for å foreta de nødvendige tilpasninger i kommunens alminnelige avtalevilkår.
3. Bergen kommune vil forsterke eget kvalitetssikringsarbeid for å sikre at kommunen har en rettidig betalingspraksis.
4. Melding om vedtak oversendes bystyrets kontor.

Til ytterligere informasjon om hvilke vurderinger Bergen kommune har lagt til grunn ved behandling av høringsnotatet, vedlegges den saksutredning som var grunnlaget for byrådets behandling av saken.

Med vennlig hilsen

Rune Haugsdal
Kommunaldirektør

Bjørn Ølberg
spesialrådgiver

Dato: 25. mai 2011

Byrådssak 1297/11

Byrådet

Høringsuttalelse til gjennomføring av Europaparlaments- og rådsdirektiv av 16. februar 2011 om kamp mot forsinket betaling i handelsforhold.

BJOL SARK-03-201103312-6

Hva saken gjelder:

Bergen kommune har den 09.0511 mottatt et høringskriv fra Det kongelige Justis- og politidepartement angående implementering av endringer i eksisterende direktiv fra EUs side vedr styrking av kreditorenes rettsstilling ved forsinket betaling i handelsforhold.

Saken gjelder således en endring i et EU direktiv som allerede er innlemmet i norsk lov, og hvilke konkrete endringer dette vil gi i den aktuelle lov.

I 2009 avga Bergen kommune en høringsuttalelse til Justisdepartementet vedr de forslag til endringer som EU-kommisjonen hadde fremmet på det tidspunkt (byrådssak 1170/09). I den forbindelse fattet byrådet slikt vedtak:

1. Bergen kommune har merket seg at EU ønsker å styrke kreditors rettstilling i forhold til bla offentlige oppdragsgivere. Kreditor ses tydeligvis på som den svake part i forhold til offentlig sektor. I forhold til kommunesektoren hvor en har mange små kommuner og på en del oppgaveområder store og profesjonelle leverandører, er det ikke selvsagt at det er leverandøren som er den svake part.
2. Bergen kommune finner imidlertid på et prinsipielt grunnlag å kunne anbefale innført ordninger som bidrar til å sikre rettidig betaling for kreditorer som er leverandører mot offentlig sektor.
3. I forbindelse med en eventuell fremtidig implementering av direktivet, må departementet vurdere å etablere robuste kjøreregler vedr praksis knyttet til det å kreve 5 % kompensasjon ved forsinket betaling. Regelverket må være slik at en unngår situasjoner der leverandør kan innta en atferd der en spekulerer i å få en slik ekstra kompensasjon.
4. Det foretas en gjennomgang av kommunens arbeids- og betalingsrutiner knyttet fakturahåndtering mv. for å sikre en mer rettidig betaling av inngående fakturaer.
5. Melding om vedtak oversendes bystyrets kontor.

I forbindelse med implementeringen av endringene i EU-direktivet i norsk lov, har departementet sendt saken på høring med frist til 1. september. Byrådet har sett det som naturlig å følge opp den høringsuttalelse kommunen tidligere har avgitt, ved å foreta en

vurdering av de konkrete endringer departementet foreslår å gjøre i norsk lov på dette området.

Bestemmelsene om forsinkelsesrenter med forankring i EU-direktivet fra 2000, ble implementert i norsk lov i 2003. De nye bestemmelsene som nå skal innføres må ses på bakgrunn av at Europakommisjonen fortsatt anser forsinket betaling av regninger fra det offentlige side som et problem for små og mellomstore virksomheter, og for å sikre at det indre marked fungerer etter intensjonen. Loven omfatter betaling i handelstransaksjoner mellom ulike foretak, og mellom slike foretak og offentlig sektor. Direktivet og de implikasjoner dette får for den aktuelle lov, angår ikke forhold knyttet forbrukerspørsmål.

Direktivet er et minimumsdirektiv. Dette innebærer at det enkelte land i EØS-området kan fastsette retningslinjer som er mer fordelaktig for fordringshaver – den som trenger økt vern i denne sammenheng, enn det som følger av det vedtatte direktiv.

Norges implementering av direktivet følger i det alt vesentlige minimumsbestemmelsene i direktivet. Det er følgelig et begrenset rom for å komme med forslag til ”forbedringer” dersom en ikke ønsker å styrke fordringshavers posisjon ytterligere.

Vedtakskompetanse:

Byrådets fullmakter § 5:

Byrådet avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret. Høringsuttalelser avgitt av byrådet sendes uten ugrunnet opphold bystyrets kontor til orientering.

Foreliggende sak anses verken for å være prinsipiell eller som en sak som krever politiske avveininger.

Byråden for finans, konkurranse og omstilling innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune vil gi uttrykk for at:
 - a. En er tilfreds med at forslaget fra Kommissjonens side om at fordringshaver skal ha rett til en kompensasjon på 5 % av kravet ved forsinket betaling fra det offentlige, ikke er videreført i det vedtatte direktiv
 - b. En er tilfreds med at det i direktivet, i forslaget til ny lovtekst og i høringsnotatet foretas presiseringer i form klare definisjoner knyttet til en rekke av de aktuelle forhold som skal reguleres på dette området.
 - c. I utkastet til lov legges det til grunn at minimumskompensasjonen til fordringshaver ved forsinket betaling – 40 euro, forfaller til betaling uten at det er nødvendig å fremme en purrig fra fordringshavers side. På dette området savner en imidlertid en nærmere presisering f eks i form av en forskrift av hvordan skyldner skal forholde seg i slike situasjoner.
 - d. Offentlig sektor foretar i det alt vesentlige sine anskaffelser i norske kroner. Å etablere en ”fast” omregning av 40 euro til norske kroner f eks i en forskrift vil kunne lette offentlig forvaltnings arbeid på dette området
2. Med utgangspunkt i det vedtatte direktiv vil Bergen kommune sette i gang et arbeid for å foreta de nødvendige tilpasninger i kommunens alminnelige avtalevilkår.

3. Bergen kommune vil forsterke eget kvalitetssikringsarbeid for å sikre at kommunen har en rettidig betalingspraksis.
4. Melding om vedtak oversendes bystyrets kontor.

Liv Røssland
byråd for finans, konkurranse og omstilling

Saksutredning:

Generelt

Norges tilhørighet til EU gjennom EØS-avtalen har mange konsekvenser - også for kommunesektoren. KS har i en undersøkelse gjennomført for et par år siden, pekt på at minst 70 % av de beslutninger som fattes i kommunesektoren er influert av rammebetingelser mv som følger av EØS-avtalen. Det er følgelig viktig for kommunesektoren og ikke minst de store kommunene, å ha oppmerksomhet mot hvordan nye EU-direktiver etableres og hvordan de direktiver som er vedtatt, implementeres i norsk lov

Økt oppmerksomhet mot hva som skjer i EU og de konsekvenser dette får for norsk lovgivning, vil derfor være kunne være et godt grunnlag for både å diskutere mer generelle og mer spesielle rammebetingelser for kommunesektoren. I dette tilfelle dreier det seg om en lovendring som presiserer kommunens ansvar og forpliktelser i forhold til eksterne leverandører av varer og tjenester.

Å ta stilling til lovendringer ved å gi høringsuttalelser, bidrar til å sette relevant regelverk på dagsorden i kommunen – både administrativt og politisk, samtidig som det kan gi et incitament til å forbedre kommunens praksis på de aktuelle områder som omfattes av nytt regelverk.

Hovedelementer i den aktuelle sak

Intensjonen med den endring som nå gjøres i norsk lov som følge av det vedtatte direktiv fra EU, er å styrke fordringshavers posisjon i handelsforhold. Dette gjelder både i forhold mellom forretningsmessige aktører og mellom næringsliv og offentlig forvaltning. I forhold til dagens lovgivning fra 17. desember 1976 nr. 100 – Lov om renter ved forsinket betaling m.m. – sist endret ved implementering av det tidligere EU direktivet fra 2000 på dette saksområdet, er det foretatt en del presiseringer som drøftes nærmere nedenfor.

En vesentlig endring i forhold til dagens lovgivning er at direktivet innebærer en styrking av fordringshavers stilling i situasjoner hvor det offentlige er skyldner.

Det vedtatte EU-direktivet har karakter av å være et minimumsdirektiv. Dette innebærer at den enkelte nasjonalstat kan innføre ordninger som er mer fordelaktige for de interesser som skal ivaretas – i denne forbindelse fordringshaver, enn de bestemmelser som ligger i direktivet.

Departementets forslag til lovendring holder seg i det alt vesentlige til de minimumsbestemmelser som er tatt inn i EU-direktivet

Generelle bestemmelser

I forslaget til ny lov er det presisert at

- Når ikke annet er uttrykkelig avtalt, skal den avtalte betalingsperioden ikke overstige 60 dager.
- Dersom det skal foretas en kontrollprosedyre for å sikre at varer eller tjenester er avtalemessige, og fordringshaveren først kan sette frem krav om betaling etter at en slik kontrollprosedyre er gjennomført, skal kontrollprosedyren (som hovedregel) ikke overstige 30 dager fra mottak av varen eller tjenesten.
- Departementet fastsetter hvert halvår størrelsen av forsinkelsesrenten til en fast prosent årlig rente, som skal svare til den pengepolitiske styringsrenten slik denne blir

fastsatt av Norges Bank per 1. januar og 1. juli det aktuelle år *tillagt minst åtte prosentpoeng*. (Dette innebærer en økning på ett prosentpoeng fra dagens sats som er på syv prosentpoeng)

- Når de nærmere bestemmelser er oppfylt, har fordringshaver rett til forsinkelsesrente uten at det er nødvendig med en betalingspåminnelse over for skyldner.
- Når fordringshaveren kan kreve forsinkelsesrente etter vilkårene i § 2, skal skyldneren yte fordringshaveren en kompensasjon for inndrivingskostnader på [40 euro] i tillegg til rente ved forsinket betaling. 40 euro er å betrakte som en minimumssats. Dette innebærer at fordringshaver vil ha rett til en rimelig erstatning for mulige inndrivingskostnader som overstiger denne standardkompensasjonen.
- Ved anvendelsen av avtaleloven § 36 skal et vilkår eller en praksis som utelukker renter ved forsinket betaling alltid anses urimelig. Et vilkår eller en praksis som utelukker erstatning for inndrivelseskostnader i samsvar med § 3 a skal presumeres å være urimelig.

I forhold til nåværende lov er det foretatt en presisering av fordringshavers rett til å få kompensert sine inndrivingskostnader med minimum 40 euro.

I Kommisjonens forslag til direktiv (behandlet av byrådet i sak 1170/09) ble det lagt til at fordringshaver kunne kreve en kompensasjon på 5 % av kontraktsverdien i tillegg til renter, ved forsinket betaling. Dette forslaget er ikke gjennomført i det vedtatte direktiv. Direktivet gir adgang til som et minimum å kreve en ordinær forsinkelsesrente.

Bestemmelser som spesifikt gjelder offentlig sektor (§ 4 b)

Er skyldneren en offentlig myndighet skal betalingsfristen, når ikke noe annet er uttrykkelig avtalt og objektivt begrunnet ut fra de konkrete omstendighetene i avtaleforholdet, ikke overstige

- a) 30 dager etter at skyldneren mottok faktura eller en tilsvarende betalingsoppfordring,
- b) 30 dager etter mottak av varene eller tjenestene, dersom det er uklart når faktura eller en tilsvarende betalingsoppfordring er mottatt,
- c) 30 dager etter mottak av varene eller tjenestene, dersom skyldneren mottar faktura eller en tilsvarende betalingsoppfordring tidligere enn varene eller tjenestene,
- d) 30 dager etter datoen for godkjenning og kontroll, dersom det skal foretas en lov- eller avtalebestemt kontrollprosedyre for å sikre at varene eller tjenestene er avtalemessige, og skyldneren mottar faktura eller en tilsvarende betalingsoppfordring tidligere eller samme dag som kontrollprosedyren sluttføres.

Betalingsfristen fastsatt i en avtale som nevnt i første ledd kan ikke overstige 60 dager. Kongen kan i forskrift fastsette at betalingsfristene i første ledd bokstav a til d kan utvides til 60 dager for visse offentlige myndigheter.

Er skyldneren en offentlig myndighet gjelder i tillegg til lovens øvrige bestemmelser følgende regler:

- a) Det kan ikke avtales mellom skyldneren og fordringshaveren når en faktura skal anses mottatt av skyldneren.
- b) En kontrollprosedyre som nevnt i første ledd bokstav d skal ikke overstige 30 dager fra dagen da skyldneren mottok varene eller tjenestene i samsvar med avtalen, med mindre noe annet er uttrykkelig bestemt i avtalen eller i anbudsdokumentene, og dette ikke er klart urimelig for fordringshaveren.

Hele § 4 b i loven er ny, og er i samsvar med de minimumsbestemmelser som trekkes opp i direktivet.

Direktivet og forslaget til nye lov er tydelige på definisjoner. Definisjoner som vil lette forståelsen av hva loven innebærer. Dette vil gi et godt grunnlag for en god samhandling mellom partene.

Konsekvenser

En styrking av kreditors rettigheter knyttet til avtaleforhold med offentlige oppdragsgivere, medfører nødvendigvis ikke fører til økte administrative byrder for det offentlige. Offentlig sektor bør i utgangspunktet ha en praksis som sikrer rettidig betaling.

I EU direktivet er det i artikkel 6 punkt 2 lagt til grunn at minimumskompensasjonen til fordringshaver ved forsinket betaling – 40 euro, forfaller til betaling uten at det er nødvendig å fremme en purrig fra fordringshavers side. For å unngå "misforståelser" på dette området, vil Bergen kommune be om at departementet i lov eller en egen forskrift, foretar en mer presis beskrivelse av hvordan skyldner skal forholde seg i denne type situasjoner.

For å holde rede på rettmessige gebyrkrav må fordringshaver uansett registrere et krav i sin kunderskontro. Med dette som utgangspunkt vil det være naturlig å forutsette at dette kravet også leveres elektronisk til skyldner via ny løsning for formidling av fakturaer til det offentlige i regi av Difi. Denne løsningen planlegges implementert i 2012.

Offentlig sektor foretar i det alt vesentlige sine innkjøp i norske kroner. Med dette som utgangspunkt vil en anmode departementet om å fastsette en "fast" omregning av 40 euro i norske kroner, hva angår dette betalingsgebyret. En slik ordning vil lette offentlig sektors arbeid med oppfølging av de nye lovbestemmelsene.

Et presist lovverk på området med klare definisjoner av de forhold som skal reguleres, vil også kunne bidra til å avklare roller og forpliktelser partene i mellom. Samtidig som den økte vektlegging av ivaretagelse av fordringshavers interesser vil kunne stimulere til utvikling av bedre oppfølgings- og betalingsprosedyrer i kommunen.

I Bergen kommunes alminnelige avtalevilkår har det vært lagt inn formuleringer som at *"purregebyr, behandlingsgebyr eller andre kostnader i forbindelse med forsinket betaling, forutsettes dekket av forsinkelsesrenten"*. Denne type betingelser må endres som følge av at direktivet implementeres i norsk lov. På generell basis må en foreta en gjennomgang av kommunens avtalevilkår for å sikre at de er i samsvar med de spesifikke bestemmelser hva gjelder kontrakter mellom det offentlige og private aktører.

Kommunen som samfunnsaktør ønsker i utgangspunktet balanserte og "rimelige" avtaler i forhold til sine leverandører som i stor grad er lokale aktører. Dette gjelder også betalingsvilkår. Det forbud som loven gir mot å inngå "urimelige avtalebetingelser" slik det fremgår i § 4 b, vil således i utgangspunktet ha liten betydning for kommunens praksis på området

Dersom en ikke får til en reduksjon i omfanget av situasjoner hvor forsinkelsesrenter vil påløpe, vil implementering av direktivet påføre kommunen økte kostnader. Gjennom en forbedring av kommunens betalingspraksis, vil en imidlertid unngå slike kostnader. Denne type forbedringsprosesser inngår på generell basis i kommunens arbeid for økt kvalitet i de administrative funksjoner.

Et aktuelt tiltak for å få et tydeligere fokus på de utfordringer som forsinket betaling gir, er å opprette egne kostnadsarter for gebyr- og rentekostnader i Bergen kommune sitt regnskap. En slik praksis vil gjøre det mulig å gjennomføre effektiv oppfølging og analyse av kommunens utfordringer på dette området.

